

LANDINFO NOTAT

LANDINFO NOTAT er utarbeidet av *Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon* (LANDINFO).

LANDINFO NOTAT kan inneholde utvalg, sammenstilling og vurderinger av informasjon fra en rekke kilder, samt LANDINFOs vurdering av enkelte eller flere av de refererte kildene.

REGION: Midtøsten

LAND: Irak

TEMA: Homofile situasjon

UTARBEIDET AV: Landrådgiver Håken R. Nilson
Dokumentalist Nina Østby Pedersen

DATO: 16.11.06

SENEST OPPDATERT:

PROBLEMSTILLING / SPØRSMÅL:

Hvordan blir homofile behandlet i Irak i dag?

Er det straffbart etter loven å være homofil i Irak i dag?

Hvordan er forholdene for homofile i Nord-Irak – er det annerledes enn i resten av Irak?

Er homofili straffbart etter kurdisk lovgivning?

Hvilken form for beskyttelse har myndighetene for homofili i Nord Irak?

Generelt om homofili, Irak og islam

På tross av at islam avviser homofili, er homofil omgang nokså utbredt i mange muslimske land. Mange forklarer dette med at den strenge kjønnsmoralen i samfunnet setter klare grenser for unge av begge kjønn mot å ha omgang med hverandre før ekteskapet. Homofili er noe man holder strengt privat. Med den islamiseringsbølge som i dag går over store deler av Irak samt generell lovløshet mange steder må det være det rimelig å legge til grunn at homofili som på en eller annen måte blir eksponert offentlig, vil kunne utløse stor personlig risiko.

Hvordan blir homofile behandlet i Irak i dag?

Britiske Home Office viser til en artikkel av IRIN 8.8.05, der det sies at ”homofile handlinger er sterkt fordømt av muslimer”. En annen IRIN-artikkel, som det vises til, datert 5.2.06, gjentar at ”homofili forblir et tabu-tema i dette muslimske samfunnet”

UNHCRs retningslinjer om irakiske asylsøkere av oktober 05 sier at “Homoseksualitet er fortsatt en religiøs forbrytelse som kan straffes med døden i Irak. Derfor vil ofte en familie som oppdager at sønnen er homoseksuell (særlig hvis han arbeider i sexhandelen, frivillig eller etter tvang) foretrekke å drepe ham for å bevare familiens ære”.

IRIN-artikkelen av 5.2.06 fremholder at “Såkalt æresdrap...forekommer ofte i Irak når en mann blir oppfattet som homofil...”. ”Femten tilfeller av æresdrap er blitt rapportert i de siste to år for forbrytelser mot homofile bare i hovedstaden...”. ”Isolerte og hemmelige grupper har imidlertid blitt dannet lokalt for å gi støtte til homofile menn, på tross av folkelig diskriminering”.

Institute for War and Peace Reporting IWPR, melder 20.10.06 at homofile i Bagdad er ”fritt vilt” for militante islamister og andre som misliker homofile. Videre at politiet ikke beskytter, men tvert imot selv mishandler, driver utpresning av, torturerer, stjeler fra, samt voldtar homofile.

FNs bistandsorgan for Irak, UNAMI, omtaler æresdrap på homofile i en rapport om MR-situasjonen mai – juni 06. UNAMI har mottatt flere rapporter som tyder på at homofile fra 2005 av i økende grad har blitt utsatt for militser og dødsskvadroner på grunn av sin seksuelle legning. Amnesty International uttaler seg i samme retning. UNAMI antar også at det er store mørketall. Dette tilskrives at de pårørende er uvillige til å eksponere at de har homofile i familien, av frykt for ytterligere forulempning. Det skal også ha vært vanskelig å få verifisert påstandene da homofile generelt holder en meget lav profil.

Er det straffbart etter loven å være homofil i Irak i dag?

Sivil lovgivning relevant for homofili finnes i Grunnloven og Straffeloven. I tillegg (og i praksis) kommer islamsk lovgivning slik den løpende fortolkes og praktiseres.

Grunnloven

Grunnloven har et generelt forbud mot diskriminering, og nevner at enhver har rett til å innrette sitt privatliv selv, dog ikke på en slik måte at det vekker anstøt. Grunnloven sier ingenting spesifikt om homofili eller homofile, men dens bestemmelser om forholdet mellom sentralmyndigheter og regionene virker inn på regionale og lokale myndigheters adgang til å praktisere religiøse regler også på dette området.

Videre har Høyesterett etter grunnloven en viss adgang til å granske lovgivning etter religiøse kriterier. Etter grunnloven skal "islam være en grunnleggende kilde til lovgivning". Videre får "ingen lov vedtas som motsier islams etablerte bestemmelser". Det tilligger Høyesterett å vurdere lovforslag i henhold til dette. Her har grunnloven en bestemmelse om at Høyesterett skal støtte seg på "eksperter innen islamsk rettsoppfatning".

Det er imidlertid også slik at Høyesterett ikke har kompetanse til å vurdere regionenes lover. Lovgivningen om menneskerettigheter og kjønn er ikke sentralmyndighetenes eksklusive kompetanse. Som en følge av dette har regionenes egne grunnlover (i den grad slike foreligger) og regionenes egen lovgivning forrang. Derfor kan Kurdistan-regionen lovlig beholde sitt sekulære preg, mens shia-områdene i syd kan lovlig beholde et strengt religiøst preg når de evt. formelt danner en region.

I tråd med dette vil det være opp til regionale myndigheter å evt. gi bestemmelser som gjelder homofile. Slik sett vil det være mulig å etablere vidt forskjellig lovgivning og drive vidt forskjellig myndighetspraksis overfor homofile i de ulike delene av landet. For eksempel vil de shiamuslimske delene av landet stå fritt i forhold til grunnloven til å anvende en mye strengere versjon av islamsk lov enn den som er lagt til grunn i den irakiske grunnloven.

Straffeloven (Penal Code)

Ifølge en IRIN-artikkel 8.8.05, er homofili "Under sharia, eller islamsk lov, en religiøs forbrytelse som medfører dødsstraff". International Lesbian and Gay Association (ILGA) sa i juli 2000 at "Homofil atferd mellom samtykkende voksne er ikke et lovbrudd under den irakiske straffeloven". Imidlertid blir det sagt i IRIN-artikkel 5.2.06, at "Siden 2001 har en tilføyelse til straffeloven av 1990 gjort homofil atferd mellom samtykkende voksne straffbart. Det året vedtok Det Revolusjonære Kommandorådet (daværende regjering) et dekret som satt dødsstraff for prostitusjon, homofili, incest og voldtekt...".

Den samme artikkelen nevnte også at "Loven er ikke blitt forandret etter den USA-ledede invasjonen av Irak. Under islamsk lov er straffen for menn som engasjerer seg i analsex også døden" ILGA sier videre i samme artikkel at på tross av grunnlovens generelle vern av privatlivet, er diskriminering mot homofile omfattende. ILGA nevner også, samme sted, at Straffelovens (1969) § 395 setter alderen for samtykke til sodomi til 18 år. "Der hvor den mindreårige er mellom 15 og 18 år og ikke motsetter seg akten, kan den voksne straffes med inntil 7 års fengsel. Der den mindreårige er 24 år eller mindre, er maksimumsstraffen 10 år", sier ILGA videre.

I § 395 i lovens 3. utgave, som fortsatt er gjeldende bortsett fra de seksjoner som ble opphevet av den daværende okkupasjonsmyndigheten CPA 9.6.03, finner Landinfo imidlertid ikke disse bestemmelsene nevnt¹.

Kurdistan-regionen

Rammevilkårene i denne delen av landet skiller seg sterkt fra landet for øvrig. Det pågår ingen islamiseringsbølge i Kurdistan-regionen, og det er heller ingen generell lovløshet der. Myndighetene styrer ikke etter religiøse lover, men etter sekulære. Enkelte urbane miljøer viser vestlig/liberale trekk. Samfunnet er likevel generelt tradisjonsbundet og konservativt, om enn ikke spesielt religiøst.

Det er lite å finne i åpne kilder om homofiles situasjon i denne delen av landet. To vesteuropeiske frivillige organisasjoner, som begge har prosjekter og personell i området, har imidlertid gitt vurderinger til Landinfo.

Hvordan er forholdene for homofile i Nord Irak – er de annerledes enn i resten av Irak?

Synet på homofili i befolkningen i Kurdistan-regionen skiller seg generelt ikke fra Midtøsten for øvrig. Samfunnets gjengse syn stiller seg avvisende til homofili. Homofile skjuler derfor sin legning godt for allmennheten. Gruppen er ikke synlig, og gjør ikke noe krav på å bli hørt i offentligheten.

Det anses som svært skammelig å ha homofil legning. En universitetslærer og forfatter skal ha blitt avskjediget fra sin stilling ved etter å ha uttalt at homofile er normale mennesker som finnes i alle land, også i Kurdistan.

Er homofili straffbart etter kurdisk regional lovgivning?

Kurdistan-regionen har ikke separat lovgivning som omhandler homofili. Her gjelder irakisk lov. Enhver seksuell relasjon mellom ugifte, uansett seksuell legning, anses som en forbrytelse. Homofile kan likevel neppe sies å bli forfulgt av myndighetene pga. sin legning.

Hvilken form for beskyttelse gir myndighetene homofile?

Myndighetene må bl.a. i tråd med ovenstående antas å ikke gi noen spesiell beskyttelse til homofile. Snarere må en kunne anta at homofile som blir forulempet ikke vil anføre sin legning

¹ §395 sier at “Any person who seduces a woman over the age of 18 with a promise of marriage, has sexual intercourse with her and subsequently refuses to marry her is punishable by detention.”

som grunnlag for en politianmeldelse, men heller vise til den forulempning som faktisk er blitt påført dem.

Kilder

IWPR http://www.iwpr.net/?p=icr&s=f&o=324756&apc_state=henpicr

Amnesty International <http://web.amnesty.org/library/Index/ENGMDE140302006?open&of=ENG-2MD>

Peter W. Galbraith: *The End of Iraq. How American Incompetence Created a War without End.*

Simon & Schuster 2006

IRIN og ILGA sitert i Home Office landrapport april 2006

To vesteuropeiske frivillige organisasjoner som begge har prosjekter og personell i området

UNAMI (på ReliefWeb) <http://www.reliefweb.int/rw/RWB.NSF/db900SID/EGUA-6RTKH5?OpenDocument>